

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

D[omi]nica in septuagesima. Sermo xxvi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

ipius deuotum desiderium. et intellexit deo placere. qd ille ho
consolare in amplexu pueri. Attende qd forte nonnulli risissent
fatui. videntes antiquum hoem gestare in sanctis in vlnis et exul-
tatem. sed non erat symeon de hoc eure portabat ipse infantem
qd adh est in pueri puer gaudebat et exultabat. felix nimis fuit
iste symeon qui tantam solationem meruit quaz desiderauerunt
patriarche et prophete nec accepert. Secundo potius deuota symeo-
onis oratio: et benedixit deus gratias agens: qr qd ab antiquo
fuerat promissum nunc tenebat impletum. et dixit: nunc dimittis:
et dimittas: seruum tuum domine: bonus seruus desiderabat transire
de hoc mundo: huius verbum tuum: quo mihi dixisti. non videbis
mortem nisi prius videoas christum: in pace: et tranquillitate moriar
ex quo es vidi: qr videount oculi mei salutare tuum: i. ihesu qui
salutare interpretat. oculi carnis videount hominem. huius oculo men-
tis cognovit es esse deum: qd: scilicet salutare: passus: visibile et pal-
pabile: ante faciem omnium populi: quia pro salute omnium gentium tale
dei salutare paratus est. ante faciem. quia in promptu est hoc sa-
lutare omnibus se presentans. sed differenter qr patrum est ad illu-
strationem gentium. et ad gloriam populi israelitici. Non subdit patrum
est certe: lumen. et sit verum lumen: ad: id est propter: reuelationem
gentium. ipse enim reuelatus est psalmus 9. populus qui ambulabat in
tenebris vidit lucem magnam: et etiam patrum est ad gloriam ple-
bis tue israel: potest glorificari inuidatus populus qui ex ipso natus est
christus. et qd salus gentium ex ipso procedit. sed qr melior est gentium
reuelatio quam gloria israel: ideo illa huic premitur. rogemus.

Vnica in septuagesima Sermo xxvi

Imile est regnum celorum homini pri familiis
qui exiit primo mane aducere oparios in vineam suam
Mat. 20. Non est opus a deo laboriosum et graue.
quoniam expectatione mercedis alleuietur. dominus autem in
principio mundi posuit hominem in paradiso voluptatis. et opus
sibi indixit. non quidem laboriosum sed leue et delectabile. expul-
sus autem fuit homo suis demeritis. ab illo loco in mundum istum
misericordiam. et graue ac laboriosum est illi opus impositum scilicet ie-
junare. vigilare plangere. macerare carnem. seipsum affligere. huius
totum hoc erit delectabile considerata retributione eterne vite. De
ista autem operatione et retributione mercedis agitur in p[ro]pt[er] euange-
lio. in quo dominus assimilat statum ecclesie tei geste per quendam
pri familias qui hora prima tercia. sexta. nona. et vndeceima con-
duxit oparios in vineam suam. qui cum sero factum esset iussit

xxvi

singulis dare denariū. ināpiens a nouissimis. murmurantibus
vero prioribꝫ. vni respondit qꝫ non faceret ei iniuriam dū solue-
ret conuentiōnis premiū. at vltimo faciebat grām. quia sic sibi
placebat tunc hanc silitudinem aptat p̄posito dicens. sic erunt
nouissimi primi ſc. Tria igit̄ fiunt in hoc euangelio. p̄o p̄mittit
opantiuz vocatio diuersa. z° addit̄ mercedis retributio equata
Cum sero aut̄ ſc. Tercio subdiſt silitudinis adaptatio congrua
ſic erunt nouissimi. In vocatione aut̄ eoꝫ quinqꝫ distinguntur
hore. Ideo in prima pte quatuor facit. Primo enim tangit vo-
cacio in hora prima. dicit ergo **B** Simile est regnū celoz
homini p̄familias: id est ſile factum euenerit in regno celoz
quale fuit illud. qđ quidam p̄familias fecit. Nota qꝫ p̄ regnū
celoz duo poſſumus intelligere ſez p̄ntem eccliam. a ſtatū p̄nie
dicit quidem p̄ns congregatio fidelium regnū celoz ppter tria
Primo qz predestinati ſunt fideles ad regnū celoz. vnde licet
ſint in mundo iſto. non tamen a regno celoz ſunt adueni a p̄
regrimi. ſed ſunt cives sanctoz a domesti ci dei. licet eñi aliqꝫ de
regno fratre in ipso regno nō ſit corporaliter. ad ip̄ni tñ regnū
p̄net. z° qz tametí qđtum ad ſtatum nō adhuc ſint in ipso re-
gno. virtute tñ caritatis diuine. ita vniunt cum ſandis celeſtis
patrie ut iam p̄ iſtam vniōneꝫ. a iſpi regnum celoz dicantur
Tercio diuicias et terrena contemnūt regna. ppter iſpuz celoz
regnum. iſpi eñi ſunt d̄ quibꝫ ſaluator Mat. 5. Beati inq̄t pau-
peres ſpiritu. qm̄ ipſorum eſt regnū celoz. Sed o ſtatus peni-
tencie regnum celoz dicit potest. penitencia eñi terrefreſt hoīem
celeſtem facit Mat. 3. Pniā agite appinquabit enim regnum
celoz. Et Mat. 11. dicit qꝫ regnū celoz vim patitur a violen-
ti rapiunt illud. Eſt eñi pniā violentia quedam. qua duz nos
metipſos vimamus. regnū celoz rapimus. Hec Grego **C**
Nota qꝫ homo iſte p̄familias eſt deus pater qui homo dicit nō
apprietate ſubſtancie ſi pietatis affectu. d̄i enim hō. quia eſt hu-
manus. i. benignus mansuetus a misericordis circa hoīes. Eſt aut̄
p̄familias per creationē a puidentiaz. familia iſpius duplex ē
una quidē celeſtia ſandi ſez angelii quoſ ipſe petenti creamt vir-
tute. et mirabili sapia diſtinxit in tres yerachias. ſugiorum. ſez
mediam a infinitā. vñā quanqꝫ etiaꝫ in tres diuilit ordines. iſta
aut̄ familia innumerabilis eſt. Vñ Job. 25. Nunq̄t eſt numer⁹
militū eius. Et Danie. 2. Milia miliū ministrabant ei a decies
centena milia aſſistebant ei. Sed aūt familia adhuc eſt in terra
ſandi vñ hoīes quoſ velut pater creauit. gubernat et ſaluat.
D Deinde ostendit in quo aſſimilat ſtatus ecclie illi p̄ſt

Sermo

familias: qui ex̄t primo mane aducere oparios in vineā suaz
vinea ista est regnum celoz illud de quo supradictū est. q̄ lig-
nat p̄ntem ecclesiam vel statum pn̄e. primo quidem ista vinea
ecclesia fideliz est. Isa. 4. vinea dñi exercitatuū domus israhel
est viri iuda germe delectabile eius. istius vinee v̄tis ē xp̄us
palmites vero sunt omnes electi. Ab abel iusto v̄sq; ad ultimū
electuz. Vnde saluator̄ Jo. 15. Ego inquit sum v̄tis et vos pal-
mites. fuerunt boni palmites priarche et phete. secundi aposto-
li. fortes martires. delectabiles virginē. Vel vinea est facultas
boni operis que sit in nobis dum gratia opans sanat libez ar-
bitrium. dumq; illud adiuuat gracia cooperans. hui⁹ vinee du-
plex est opus. primū rematio mali per pn̄iam. & operatio boni
per iustitiā. In hanc vineaz ecclesie deus pater primo mane in
principio sc̄z m̄di predictatores & alios fideles adduxit ut ope-
rarent. Sunt em̄ bī Gre. quinq; etates eccl̄ie. Prima ab adam
v̄sq; ad noe. Secunda a noe v̄sq; ad abraham. Tertia ab abrahā
v̄sq; ad moysen. Quarta a moysle v̄sq; ad aduentū xp̄i. Quinta
ab aduentū xp̄i v̄sq; ad finez mundi. qui igit̄ in prima etate fu-
erunt in labore ecclesie. signant̄ per eos qui p̄ mane sūt co-
duci in vineam. Item noīe vinee status pn̄e intelligi p̄t. In
penitentia em̄ tanq; in vinea hoīes labore fatigant̄. caloribus
estu aut vigilij debilitant̄. siti arescunt. fame attenuantur. sed
tamen fructus vinee eos mebriat. qui em̄ vere penitet. q̄si ebri-
us. nihil sentit aduersitatis istius mudi. v̄tis istius vinee aia
est. que plantat per attritionem. fodit circa pedē per deflos-
nez ut manifesten̄ exterius radices et affectiones ei⁹. plantant̄
per abiectiones maloz actuū germinat p̄ satisfactionez. & quia
opera penitentie grauissima sunt et difficillima. ideo ad palū. i.
ad xp̄i adiutoriū ligari ne deficiat. Sunt at̄ quinq; eta-
tes quib; hoīes veniunt ad pn̄iam. Prima etas est bī Gre. pu-
eritia quidā em̄ veniunt ad vineā in hora prima que signifat
etatem puericie. quales sunt qui in pueritia intrant religionē
Quidam in hora tercia que signat adolescentiaz. Alii vero in hora
sexta que iuuentutez signat. nō nulli autem in senectute qui ē hora
nona. quidam vero differunt v̄sq; ad veteranā & decrepitā eta-
tem que est hora xi. In oībus istis etatib; p̄t aliquis agere pe-
nitentiā. H̄ attended est. q̄r mora trahit periculū. & ppter hoc dī
Eccl̄ia. 5. Ne tardes auerti ad dñm. & ne differas de die in dī
Deinde ponit modus adiunctionis: auentiōe at̄ facta cū oparijs
ex denario diurno: fecit deus p̄t auentionez. i. pactum cū opa-
rijs. ut p̄ labore diurno denariū recipiant. dies at̄ ille laboris

est totius tpus vite cuiuslibet homis. est enim tota nostra vita quasi unus dies. unde oportet dicens dies est. veniet enim noctis morte in qua nemo poterit operari. Nota quod non est denarius premium vite eterne intelligitur. habet enim denarius materialia preciosas formam speciosam et virtutem copiosam. sic gloria vite eterne. tam preciosa est ut nullo possit precio comparari quod si aliquo modo comparari debet. oportet ut totum quicquid habet homo det per illa ipse enim est thesus quem qui muerit homo. vadit et vendit universaliter quod habuit et emit illi. Unde dicit Hugo. regnum celorum tantum valet quantum habes. Item ipsa gloria habet formam speciosam circularem. unde figuratur ut nunc deficit et impensis atinet regis regum ymaginem. quod ut dicitur Propterea de beatis. reges in decoro suo videbunt. Item tertio habet virtutem copiosam. sicut enim denarius est quodammodo omnia virtualiter. quod quicquid homo vult per denarium habere potest. ita premium vite eterne atinet universaliter que desiderat anima. Unde Augustinus in primo libro de civitate dei. capitulo 25. causa. qui hoc bono fruetur. quid illi erit. et quid illi non erit. certe quicquid volent erit. et quicquid non volunt non erit. ibi quippe erunt bona corporis et anime quae nec oculus vidit nec auris audiuit. nec cogitauit eorum homines. unde homines mundi prudenti deberent uti consilio. vendere scilicet paupib[us] h[abitu]c bona pauca terrena. quod possident ut denarium vite eterne acciperent. qui nunquam deficit. Ille est ille denarius quem homines desiderant habere in bursa qui nunquam deficit. vel denarius est commune gaudium beatorum. Deinde sequitur: misit eos in vineam suam: misisti sumus in vineam domini. Et quatuor nobis consideranda sunt. primo de vinea examinamus per insidiositas. sicut heretici de quibus in Johanne 10. Ex nobis prodierunt. sed ex nobis non erant. Item secundo attendendum est ne male operemur. peccando scilicet mortaliter. tale enim opus non requirit deus in sua vinea. sed retoquet malum opus in caput opantibus. Item tertio videndum est ut opus diuinum bene operemur. Unde apostolus. Dum tempore habemus operemur bonum. Item quartu[m] cauendum est ne cum negligenter et tarditate bonum operemur. Unde ad Hebreos 48. Maledictus qui facit opus dei fraudulenter. Secundo ponitur secunda opantibus vocatio: et egressus circa horam tertiarum hora tercia fuit tempus illud a noce usque ad abraham. vel hora tercia est etas adolescentie. tunc enim homo crescit in carbone: vidit alios stantes in foro oculos: magnum periculum est oculos. Est enim doctrina ois vitium. Eccl. 33. multa malitia docuit oculos. Nota h[abita]m H[abita]re foro est quicquid est extra ecclesiam. vel dicimus potest. quod foro est modus iste. In isto foro aie hominibus venales exponuntur mercatores duo sunt. scilicet deus et diabolus. Quidam autem sic cecidit.

Sermo

sunt ut vendant aiam p̄ diabolo p̄ vili precio qz p̄ modica
p̄ntis vite delectatione. quales sunt luxuriosi & gulosi. quidaz
vero vendunt aiam p̄ fallacio hui⁹ mundi diuicijs sicut amari
Eccl. 10. Muaro nihil celestius. hic em̄ aiam suam facit venalez
Quidam vero vendunt aiam p̄ honoribus transitorij & glo-
ria mundi. sicut supbi. istas aias emit diabolus ut sint lingua
ignis inferni. unde cū eos emit in fornacem ignis inferni eos
eiciat. talē mercatorē fugiamus et vendamus aias nostras
xpo qui nos compat sanguine suo precioso. et cū emerit ducit
ad patriam celestem. Videns aut̄ dñs alios stantes oculos mi-
lit̄ eos ad opus. unde sequit̄: & dixit illis: qui stabant ocosi:
ite & vos in vineam meā: i. ite libere & non vacaret sitis cogre-
gatione fidelium & nūo penitentū: & qđ iustum fuerit dabo vo-
bis: non cōponit cū istis de precio sed tñ pmittit qđ iustū fuerit
illis dare. qz ipse retribuet vnicuiqz hm opera sua. Tercio simul
ponit vacatio oparioꝝ in sexta & nona hora: itz autem ex̄t
circa sextam & nonā horam: a inuenit adhuc ocosos in foro: &
fecit silē: mittens eos in vineaz. mittunt fideles in vineā ecclē-
sie sexta & nona hora tpe illo. qđ fuit ab abrahaz usq; ad moy-
sen. & a moysē usq; ad xpm. Itē in vinea pnie cisdem horis mit-
tunt qui penitent tpe inuentutis et senectutis. Quarto tangit
quinta vocationis hora circa undecimā ex̄t ista est hora a xpo
usq; ad finem seculi. Est etiam tpus etatis decrepiti: & inuenit
alios stantes: scz ocosos. & dixit illis q̄si oburgando & repres-
hendendo: quid hic statis tota die ocosi: reprehenduntur qui
diam aliquā absq; bono ope transire pmittunt unde legitur qz
cū Titus una die nihil virtuosuz egisset. circa horam vesp̄tinā
stristatus cū suspīcio dixit alstantib;. Deu me amici hanc diem
perdidisti: dicunt ei. qz nemo nos aduxit: optime dicunt. nemo
nos cōduxit. nullus em̄ vineam dñi ingreditur nisi conductus
a deo. qz vt dicit aplus. non est volentis nec cōcurrentis. Hoc
tum est miserentis dei: dixit eis. Itē et vos in vineam meā. Illi
qui hora. xi. mittunt in vineam fuerit apli & gentiles. Consi-
deranduz est at̄ q̄ta sit liberalitas dei. qui vt occasio nē habeat p̄
miandi etiā. xi. hora oparios mittit in vineā

Secunda pars

Ecundo cū d. Cum sero at factum esset: tangit merce-
dis retributio equata. ubi quatuor tangunt. Primū
est cōmissio solutionis faciēde ubi pmittit hora due
mens: cū aut̄ sero factū esset. sero hm Rabannz est

xxvi

assumatio mōdi. aut etiā vniuersitatis finis. & sequentē sero est
 finis mōdi. quia vltius non est tpus operandi. & aggregabunt
 omēs. Quidā ad celestes mansiones. quidā vero ad infernales
 dicit dñs vinee: dñs vinee est p̄familias deus pater: p̄curato
 ri suo: p̄curator dei p̄tis xp̄us est. factus enim fuit p̄curator dei
 patris in causa hōis & dei. & alia diabolū. ad hanc enim causaz
 discussiendā non accessit deus p̄t per semetipm carnez assumēdo
 sed misit p̄curatorem suū xp̄m sc̄z qui carnem sumpfit ex vīrgi
 ne. ipse idz est p̄curator n̄ in curia celestis imperij. vbi ip̄e ap
 paret p nobis in oī causa & questiōe. vnde canit mater ecclesia
 Introit ih̄us in ipsuz celū vt appetat nunc vultui dei p nobis
 Deinde seq̄t duplex amissio illi facta. pā ē vocādi oparios vñ
 d. voca oparios: ista vocatio oparioz forte erit illa vox tube ar
 changeh. surgite mortui venite ad iudicium xp̄i. Ad cō vocatioz
 vniuersi resurget genus hūanū. Sedo cōmittit mercedis retr
 butionez: & redde illis mercedem suaz: vnicuiq̄ hm ope ra sua.
 Deinde modū retributionis seruandū adiungit: incipiens a no
 uissimis: qui venerit hora vndecima: usq; ad primos. qui fuerit
 in hora pā. R Querit quare deus pater vocat operarios
 ad vineam. mercedem tñ eis non tribuit sed committit filio. di
 cendum q̄ ad deum p̄t em ppter omnipotentia pertinet trahere
 hominis ad vnitatem ecclesie & ad penitentiaz. Vnde Johis. 6.
 dicit xp̄s. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me tra
 gerit illum. iudiciuz aut mercedis reddende competit xp̄o ppter
 duo. Primo quidez rōne sapientie ei attribute que ad iudiciuz
 requiri. In ipso enim sunt omnes thlsauri sapie et scientie dei
 absconditi. Colo. 2. Item sedo hoc iudicium sibi debet ne aliquis
 erederet eum esse minorem patre ppter humanitatē assumptam
 sed videatur equalis patri. Vnde Jo. 5. Pater nō iudicat quē
 q̄. sed omne iudicis dedit filio. vt omēs honorificant filiu. sic
 honorificant p̄rem. Secundo ponit equalis retributio denarii:
 cum venissent ergo: p recipienda mercede: qui circa vndecimā
 horam venerant: ad opus: acceperunt singulos denarios; de
 narius significat vite celestis eternitatem. que eternitas etiam
 modicum laborantib; datur. Sequitur retributio primorum veni
 entes autem et primi arbitrati sunt q̄ plures essent accepturi
 erat enim verisimile ut amplius laborantib; plus coferatur pre
 mij: acceperunt autem et ipsi singulos denarios; sicut una est
 fides primorum et sequentium. ita unus est denarius eterni ta
 tis. Si hoc documento consideremus ut nō faciam⁹ cōpatio nes
 nostri ad alios q̄ etiā plus illis mereamur. quoniam frequēter

Sermo

quidā secularium equan̄ meritis religiosorū. aut illa excedunt
L Tercio ponit istoz murmuratio : a accipientes : denariū
murmurabant adūlus p̄familias. duplē em̄ vident̄ isti
h̄e cauzaz murmurandi . a in q̄ remuneratione essent ultimi cū
tñ fuissent priores in ope . a q̄ equale premiū non eque labora
tib⁹ erat datū . sed omīsa p̄a cauſa solū murmurant ppter sc̄daz
dicentes hi nouissimi una hora fecerūt a pares illos nobis fecisti
in premio : qui portauimus : i. sustinuum⁹ : pondus diei : i. pon
derosum laborem totius diei : a estus : ventoz a solis Possent
conqueri q̄ a pueritia usq; ad finem vite deo seruierūt . si tñ re
cipiunt premij . sic incipientes semo . qz sustinuerūt pondus re
gionis a pnie atq; estus temptationum . a ille deficiente estatis
calore auersi sunt . Item possent a queri antiqui p̄fes Noe viz
et abraham Isaac Jacob a moyses . si tñ recipiant premij sicut
illi qui sunt p̄nti tpe . ipsi enim portauerūt pondus diei . qz lon
go vixerunt tpe . sustinuerūt etiaz magnos temptationū estus .
tpe enim eoꝝ mundus erat q̄si iuuenis . totus floridus pulcri
tudine . habundans delic̄s . iocundus p̄spicitivo . Vnde ma
gnos estus inferebat temptationū . n̄c vero m̄dus antiquis ē
et deficiunt q̄si delectamenta ipsius . a ideo in p̄nti non virit tā
tis estib⁹ M Dic querenda sūt tria . primo em̄ querit q̄re
voluit deus p̄ vt priores essent in premio q̄ posteriores erat in
opere . Et dicend⁹ q̄ beatus Greg . huius rōnem assignat . ppter
hoc sc̄z qz videm⁹ frequenter q̄ qui tardius incipiūt bñ opari
cius vocant ad premiū vite eterne . Scđo dubitac̄ de ista retr
butione denarij . non em̄ videtur iustū vt equale recipiant pre
miū . modicū et plurimuz laborantes . vnde videat q̄ satis rōna
biler murmurauerint q̄ hora p̄a vocati sunt . Et dicendum q̄
ista retributio iusta est et misericors . iusta quā dez ad precedētes
quia datuz eis uentionis pretiū . misericors aut̄ quo ad sequē
tes . qua p̄ modicō labore equalem priorib⁹ suscipiūt mercede
non igit m̄iuste agitur euz primis . sed misericorditer dispensat
q̄i ultimis . Item scđo ideo est equale . Prīmuz vt ostendat h̄m
ap̄lm q̄ non ex opib⁹ saluati sumus . non em̄ mensurat mag
nitudo premij ex opib⁹ . sed ex seruore caritatis . a qz qui min⁹
op̄ant possunt h̄e equalē caritatē . his q̄ multū laborant . ideo
equale d̄sequunt premiū . Itz tercio d̄ premiū beatoz esse equa
le in duratōe . qm̄ siue multū laborauerint sc̄ti in ecclia siue mo
dicū . d̄ omnib⁹ tñ verificabit illud Sap . 5 Iuli impetuū viuet
et apud d̄n̄ est merces eoꝝ non em̄ plus durabit in eternitate
glorie sanctus petrus q̄ latro in cruce auersus . sed iste denari⁹

xxvii

habet sit equalis in duratione. non tamen est equalis in magnitudine
valores. In domo enim praefamilias mansiones multe sunt. multi
gradus beatitudinis. Item quarto potest dici quod etiam beati electi
equales sunt in magnitudine gaudium. nam ut dicit Augustinus. in psal-
logion. 26. ea. Ex hoc enim quod quilibet sanctus tamen diligit alterum
quam seipsum. sequitur quod tamen gaudium debet de beatitudine alterius. quod
tum de propria. et ideo gaudium omnino erit singulorum. unde ex hoc illi e-
denarius erit equalis. **N** Tercio dubitatur quod sancti d-
cunt murmurare de equalitate premij aliorum. Nam ut dicit Gregorius.
Regnum celorum nullus murmurans accipit. igitur qui accipit mur-
murate non potest. Ad hoc respondet Cribellus. dicens quod ista similitudo
murmuris non sic transferenda est ad eos qui beatifici sunt. ut intel-
ligant murmurare ex iniuria. sed ut ostendatur quod tanto sunt ho-
nore prediti ut magnitudo honoris posset generare iniuriam.
Sed et hoc respondet Gregorius. quod antiqui presbites quantumlibet essent me-
riti moientes. non tamen suscipiebant premium. sed expectauerunt us-
que ad Christum. Huius vero qui non laborant in vinea domini statim cum mo-
riuntur introducantur ad requiem illorum. igitur dilatio. quia quedam
murmuratio est. Tercio potest dici hinc magister Ottonez in homi-
nibus suis. quod duplex est murmur secundum conquestionis et admiracionis.
conquerendo quidem non murmurant beati de aliis gloria.
admirando autem quasi murmurare dicuntur. quia illi qui sunt tempore
presenti quod pro mihi vita eterna acquirunt. Itaque quarto potest
dici quod ista murmuratio intelligenda est per sinscrutinum. non enim mur-
murant de aliis gloria. nec murmurare possunt. quod si tamen aliquis
crederet ibi esse materialiter murmuris. attendat quod murmur ille
toleretur ducenti response. Ideo quarto ponitur sedatio
murmuris tripliciter enim tollitur murmur ille. primo enim amica-
bili ratione. unde dicit: at ille secundum praefamilias: respondens
vobis eorum: quod forte magis se ligerebat dixit amico ecce quod amicabili
liter incipit rocinari: non facio tibi iniuriam: ideo aduersus me
murmurate non debes. et quod non faciat illi iniuriam declarat. quia
dat sibi illud in quo pactum fecerant. unde dicit: Nonne ex dena-
rio duemillii metu: certe sic. et ideo non teneo tibi dare plus. qua-
xpter: tolle quod tuum est et vade: vade secundum contentus. quod recipi
stet mercedem tuam. Item secundo tollit murmurationem de eo quod equa-
lem dedit mercedem minus laborantibus. hoc enim ideo fecit quia
voluit. et quod vult licitum est ei facere. Unde subdit: volo autem
et huic nouissimo dare sicut et tibi: sicut enim sola dei voluntas
causa est in productione rerum: ita sola eadem causa est equali-
tatis premiorum: an non habet mihi facere quod volo. certe immo licet

Sermo

quia voluntas ipsius semper est rationalis et sine affectu malicie.
Item tertio tollit murmurationem quia videt procedere ex iniuria
An oculus tuus neque est: oculus enim Remig. intentio est. que
tunc de esse neque. quoniam dolet de bono proximi. ostendit autem quare
oculus istius nequaz sit: quia ego bonus sum: id est quia ego
bonus sum huic dando gloriam. ideo tu habes oculum neque dolens
de bono quod illi dedi.

Tertia pars

Ecclesiasticus cum dicit. Sic erunt nouissimi pri. tangit similitudinis congrua adoptatio. ponit enim duplex sua
Prima est quae illi qui in vinea ecclesie fuerant priores
ad laborem. in remuneracione erunt posteriores. dic
enim: Sic erant nouissimi in labore: primi: in remuneracione:
Et primi: in labore: nouissimi: in remuneracione quod quidem enim
Remi. Eccl. 13. expomit de iudeis et gentibus. prius enim fuerunt vocati iudei ad fidem quam gentiles. et tunc prius salvantur gentiles quam in dei
O Secunda sua metuenda valde est quia dominus: Multo
enim sunt vocati: multi quidem vocati sunt quia generaliter omnes
homines. specialiter soli christiani. omnes qui deo vocatione ad fidem sed
tamen potest dicere illud Ista. 9. Domine multiplicasti gentem. sed non
magistrasti leticiam. Unde sequitur: pauci vero electi: de omni na
tione mundi. non sunt electi nisi christiani. qui pauci sunt respectu
aliorum. sed neque omnes christiani salvantur. ymo soli illi qui christiani
tatis nomen opibus affirmant. Dicit enim salvator. Non omnis
qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum. sed quem
voluntatem meam. Ex hac sententia. enim quod dicit Gregorius. pensare
debet unusquisque ut de se non presumat quod ad fidem vocatus est
quia utrum ad regnum eligendus sit nescit. Rogemus ergo deum.

Dominica in sexagesima Sermo xxvii

Vnde turba plurima aueniret et de ciuitatibus propera
rent. Luc. 8. idem Matth. 13. Et Iohannes 4. Ad bo
num agricolam spectat tempus expectare seminandi.
et terram conuenientem seminum discernere. et
autem in hunc mundum certatim. agricultura ihesus christus
plenum gremium portans celestium seminum et seminavit ea non quidem
in terreno agro mali. sed in mentibus hominum. quoniam mentes quantitate sint
diversitatis ad semen istud. declarata in predicto euangelio in quo tan
guntur tria. primum est similitudinis propositio. secundum est exposicio interro
gatio interrogabatur a discipulis eius. tertium est parabolae explanatione ibi